

РЕШЕНИЕ

№ 288

гр. К., 13.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – К., П-РИ ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на четиринадесети септември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Владимир Ст. Иванов

при участието на секретаря Снежанка В. Данчева
като разгледа докладваното от Владимир Ст. Иванов Гражданско дело № 20235320100158 по описа за 2023 година

Производството е образувано по иск с правно основание чл.26, ал.1 от ЗЗД, предявен от Л. С. С., ЕГН: *****, с постоянен адрес: гр. К., ул. *****, съдебен адрес: гр. П., бул. *****, чрез адв. Д. М. против „С. – К.“ АД, ЕИК: *****, със седалище и адрес на управление: гр. Ш., пл. *****, представлявано от Изпълнителния директор С. Т..

Ищецът твърди, че на 16.03.2022 г., сключил със „С. - К.“ АД договор за К. № ***** за сума в размер на 1100,00 лева. Страните договорили сумата да бъде връщана на 24 месечни погасителни вноски при годишен лихвен процент по заема 36,00%, годишен процент на разходите 42,58% .

В чл. 27 от договора за К. било предвидено, че ако К.ополучателят не предостави допълнително обезпечение дължи на К.ора неустойка в размер на 0.9 % (нула цяло и девет на сто) от стойността на усвоената по К.а сума за всеки ден, през който не е предоставено договореното обезпечение. Съгласно ал.2 от същата разпоредба, неустойката се заплащала периодично заедно с всяка погасителна вноска. В тази връзка на ищеца била начислена неустойка в общ размер на 2148.79 лева, разпределена на 24 вноски, всяка от които добавена към дължимата главница и лихва по Договора за К., като по този

начин общата сума нараснала до 3839.88 лева.

Ищецът твърди, че неустойката по чл.27 от договора за К. в размер на 2 148.79 лева била нищожна и недължима на основание чл. 26, ал.1, пр.3 от ЗЗД, като противоречаща на добрите нрави и поради това, че е сключена при неспазване на нормите на чл. 143, ал.1 и чл.146 от ЗЗП. Неустоечната клауза била необосновано висока и се намирала в пряко противоречие с преследваната в Директива 2008/48 ЕО цел, транспонирана в ЗПК. Тя излизала извън присъщите обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции и била в противоречие с добрите нрави. Овен това процесната неустоечна клауза била нищожна, защото, като неравноправна, не била индивидуално уговорена.

Ищецът моли съда да постанови решение, с което да прогласи нищожността на клаузата за неустойка на чл.27 от сключения между него и ответното дружество договор за К. № ***** от 16.03.2022 г., като противоречаща на добрите нрави и сключена при неспазване на нормите на чл. 143, ал.1 и чл.146, ал.1 от ЗЗП. Претендира разноските по делото.

В срока по чл. 131 ГПК ответното дружество, чрез адв. Х. Н. е подал отговор на исковата молба. Излага подробни съображения за неоснователност и недоказаност на иска. Моли съда да го отхвърли и да му присъди разноските по делото. Предявява насрещен иск, с който моли да бъде осъден Л. С. С. да му заплати сумата от 1100.00 лева – остатък от непогасената главница по договор за К. № ***** от 16.03.2022 г.; сумата от 384.29 лева – възнаградителна лихва за периода от 16.03.2022г. до 27.03.2023г.; сумата от 7.04 лева – лихва за забава на просрочените плащания, считано от 16.04.2022 г. до датата на подаване на насрещния иск – 28.03.2023 г., ведно със законната лихва върху главницата за периода от депозирането на насрещната искова молба в съда до окончателното изплащане на сумата. Твърди, че е настъпила предсрочна изискуемост на цялото вземане, като моли насрещният иск да се приеме за волеизявление до К.ополучателя в този смисъл. Претендира разноски.

В насрещната искова молба се твърди, че на 16.03.2022 г., „С. - К.“ АД и Л. С. С. сключили договор за К. № ***** , по силата на който ищецът отпуснал на ответника сума в размер на 1100,00 лева. Страните договорили К.ът да бъде връщан на 24 месечни погасителни вноски при годишен лихвен

процент 36,00% и годишен процент на разходите 42,58%. К.ополучателят не изплатил всички дължими суми, поради което за „С. - К.“ АД бил налице правен интерес от предявяване на настоящия иск.

С отговора на насрещната искова молба ответникът, чрез адв. М. оспорва иска. Не отрича сключването на процесния договор за К. и усвояването на сумата по К.а. Счита, че не дължи плащане, поради нищожност на договора специалните основания по чл.22 от ЗПК – поради неспазване разпоредбите на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и т.20 и ал.2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9 от ЗПК. В договора не били посочени действително приложимият лихвен процент и условията за прилагането му. Бил посочен ГПР 42.58%., както и годишен лихвен процент 36%. Липсвали обаче каквито и да е било условия за прилагането му. Липсвало изрично посочване дали лихвеният процент е фиксиран за целият срок за К.а, или е променлив. Липсвало и уточнение какви точно разходи се включват в посочения процент и не било ясно как точно се съдържат и как се изчисляват по отношение на общия ГПР. ГПР и ГПЛ не били тези, сочени в договора, тъй като в тях трябвало, а не била включена клаузата за неустойка, която сама по себе си била нищожна. По този начин К.ополучателят бил поставен в невъзможност да разбере какъв реално е процентът на оскъпяване на ползания финансов продукт. Нищожна била и клаузата за възнаградителна лихва, както на основание изложените по-горе възражения, така и поради противоречие с добрите нрави.

С оглед на нищожността на Договор за К. № ***** сключен със „С.- К.“ АД, ответникът прави изрично възражение за прихващане на заплатената от него възнаградителна лихва и неустойка по процесния договор и тези суми следвало да бъдат отчетени като платени по главницата Договор за К. № ***** . Претендират се разноските по делото.

Доколкото исковата молба и насрещният иск се основават на едни и същи фактически обстоятелства, то съдът намира, че по така предявените иски може да се произнесе с едни и същи мотиви.

От събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, съдът намира за установено от фактическа страна следното:

Няма спор по делото, че между страните е възникнало валидно правоотношение по договор за потребителски К. от разстояние, по който

ищецът е усвоил сумата от 1100.00 лева. Страните са се договорили сумата да бъде връщана на 24 месечни погасителни вноски при годишен лихвен процент по заема 36,00%, годишен процент на разходите 42,58% с първа падежна дата – 16.04.2022 г. и последна падежна дата – 16.03.2024 г..

Ответникът е небанкова финансова институция по смисъла на чл. 3 от ЗКИ, като дружеството има правото да отпуска К.и със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства. Ищецът пък е физическо лице, което при сключване на договора е действало именно като такова, т. е. страните имат качествата на потребител по смисъла на чл. 9, ал. 3 от ЗПК и на К.ор съгласно чл. 9, ал. 4 от ЗПК. Сключеният договор по своята правна характеристика и съдържание представлява такъв за потребителски К., поради което за неговата валидност и последици важат изискванията на специалния закон – ЗПК.

Видно от договора за К. № ***** от 16.03.2022 г. /л.4-7/ в чл.17 е уговорено задължение за потребителя да представи обезпечение в предвидените в договора видове, а съгласно чл.27, ал.1, при неизпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение потребителят дължи неустойка в размер на 0.9 % от усвоената сума за всеки ден, в който не е предоставено обезпечение.

Ищецът е посочил като основание за недействителност на клаузата за неустойка противоречие с добрите нрави и нормите на Закона за защита на потребителите.

Критериите дали е налице нищожност поради противоречие с добрите нрави на неустойка, се съдържат в ТР № 1 от 15.06.2010 г. по т. д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС, а именно – такава е неустойка, която е уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Преценката за нищожност се извършва в зависимост от специфичните за всеки конкретен случай факти и обстоятелства, при съобразяване на примерно посочени критерии, като естеството и размер на обезпеченото с неустойката задължение, обезпечение на поетото задължение с други, различни от неустойката правни способи, вида на самата уговорена неустойка и на неизпълнението, за което е предвидена, съотношението между размера на неустойката и очакваните за К.ора вреди от неизпълнението. В този смисъл решение № 107/25.06.2010 г. на ВКС по т. д. № 818/2009 г., II т. о./.

Така, както е уговорена, неустойката е предназначена да санкционира заемателя за виновното неспазване на договорното задължение за предоставяне на обезпечение. Задължението за обезпечаване на главното задължение има вторичен характер и изпълнението му не рефлектира пряко върху същинското задължение за погасяване на договора за паричен заем, съобразно договора и общите условия. Съдът намира, че въведените в договора изисквания за вида обезпечение и срока за представянето му създават значителни затруднения на длъжника при изпълнението му до степен, то изцяло да се възпрепятства. Непредоставянето на обезпечение не води до претърпяването на вреди за К.ора, който би следвало да прецени възможностите на заемодателя да предостави обезпечение и риска по предоставянето на заем към датата на сключването на договора с оглед на индивидуалното договаряне на договорните условия. Макар и да е уговорена като санкционна, доколкото се дължи при неизпълнение на договорно задължение, в разглеждания случай неустойката води до скрито оскъпяване на К.а. Неустойката по съществото си е добавък към възнаградителната лихва и в този смисъл би представлявала сигурна печалба за заемодателя, която печалба би увеличила стойността на договора. Основната цел на така уговорената неустоечна клауза е да доведе до неоснователно обогатяване на заемодателя за сметка на заемополучателя, до увеличаване на подлежаща на връщане сума, поради което същата излиза извън присъщата ѝ обезпечителна функция и се явява нищожна, поради противоречие с добрите нрави.

Тъй като противоречието между клаузата за неустойка и добрите нрави е налице още при сключването на договора, то следва извод, че в конкретния случай не е налице валидно неустоечно съглашение и съобразно разпоредбата на чл.26, ал.1 във вр. с ал.4 ЗЗД, в тази си част договорът изобщо не е породил правно действие, а нищожността на тази клауза е пречка за възникване на задължение за неустойка по чл. 27, ал. 1 от договора.

С оглед изложеното съдът намира, че предявеният иск за недействителност на клаузата за неустойка, предвидена в чл.27, ал.1 от договор за К. № ***** от 16.03.2022 г., поради противоречие с добрите нрави, е основателен и следва да бъде уважен.

Тази клауза е и неравноправна по смисъла на чл. 143 от Закона за защита на потребителите – тя води до значително неравновесие между

договорените права на страните, като облагодетелства недобросъвестно и нееквивалентно К.ора по договора. Няма данни тази клауза да е индивидуално договорена, ищецът не доказва такива преговори, следователно тази клауза е нищожна и на основании по чл. 146 от ЗЗП.

С оглед събраните писмени доказателства и заключение по ССЕ, което се К.ира изцяло като компетентно изготвено, съдът намира за доказано, че Л. С. С. не е извършил плащания по договора. Вещото лице е установило, че понастоящем К.ополучателят дължи следните суми по договор за К. № ***** от 16.03.2022 г.: 1100.00 лева – главница; 384.29 лева – възнаградителна лихва за периода от 16.03.2022г. до 27.03.2023г.; 7.04 лева – лихва за забава на просрочените плащания, считано от 16.04.2022 г. до датата на подаване на насрещния иск – 28.03.2023 г., ведно със законната лихва върху главницата за периода от депозирането на насрещната искова молба в съда до окончателното изплащане на сумата.

Съобразно предявените насрещни иски и отправените от Л. С. С. възражения срещу тях, съдът намира, че от значение за формиране на извод относно дължимостта на претендираните от „С. - К.“ АД суми е преценката за съответствие на договора за К. с разпоредбите на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и т.20 и ал.2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9 от ЗПК.

Съобразно разпоредбите на ЗПК, годишният процент на разходите изразява общите разходи по К.а за потребителя, настоящи или бъдещи /лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора/, изразени като годишен процент от общия размер на предоставения К.. Тоест, в посочената величина, следва по ясен и разбираем за потребителя начин да са инкорпорирани всички разходи, които ще стори и които са пряко свързани с К.ното правоотношение. В случая в договора за К. е посочен размер на ГПР от 42,58 % без ясно да е разписана методика на формирането му – кои компоненти участват. Следователно не е ясно какво се включва в общите разходи за потребителя, настоящи или бъдещи, доколкото е предвидена дължимост и на неустойка. От заключението на СчСЕ е видно, че в ГПР участва само възнаградителната лихва, а при включване на неустойката същият значително ще надхвърли формално посочения размер от 42,58 %. По този начин се нарушават на разпоредбите на ЗПК, след като К.орът, при

формирание цената на предоставения от него финансов ресурс, задава допълнителни компоненти, които го оскъпяват, без обаче да ги представя по разбираем за потребителя начин.

Съдът намира, че този пропуск сам по себе си е достатъчен, за да се приеме, че договорът е недействителен, на основание чл. 22 ЗПК.

В допълнение следва да се изложи, че не са спазени изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 9 ЗПК, тъй като не са упоменати условията за прилагането на лихвения процент; индекс или референтен лихвен процент; не е регламентиран и размерът на „печалбата на К.ора” /възнаградителна лихва/, като не е посочено каква част от месечната погасителна вноска представлява главница и каква – лихва. Не е ясно по какъв начин е определен размерът на общата дължима сума и какви вземания се включват в нея. Във връзка с условията за прилагане на лихвения процент – липсва уточнение за базата, върху която се начислява същият – дали върху целия размер на К.а или върху остатъчната главница. Следователно, не е ясно как е разпределян лихвеният процент във времето, а оттам – и как е формирана възнаградителната лихва. Без значение дали лихвеният процент е фиксиран или променлив, в договора трябва да са посочени условията /начините/ за прилагането му. Това изискване не е изпълнено, при което не може да се направи проверка при какви условия е приложен и дали отговаря на упоменатия от К.ора фиксиран размер от 36 %. Ето защо съдът приема, че е налице нарушение и на императивната разпоредба на чл. 11, ал. 1, т. 9 ЗПК.

С оглед изложеното по-горе, съдът намира възраженията за недействителност за основателни /без обаче да е заявено изрично искане за обявяване на договора за недействителен/. Съгласно чл. 23 ЗПК, когато договорът за потребителски К. е недействителен, потребителят връща само чистата стойност на К.а, но не дължи лихва или други разходи, каквато се явява начислената за неустойка.

В случая заемодателят е отчел като неплатена цялата главницата от 1100 лева и я претендира в пълния ѝ размер, твърдейки, че вземането е предсрочно изискуемо. Съгласно чл.24, ал.1 от Договор за К. № ***** от 16.03.2022 г.: *„При просрочване, изцяло или частично, на две или повече вноски и считано от датата на падежа на втората непогасена вноска, К.ОРЪТ има право да направи непогасения остатък от отпуснатия К.,*

респективно целия К., предсрочно изискуем. Вземането на К.ОРА става предсрочно изискуемо в целия му размер, ведно с дължимото обезщетение за забава, дължими такси и разноски по събиране на вземането, като К.ОРЪТ може да търси вземането от ПОТРЕБИТЕЛЯ и ПОРЪЧИТЕЛЯ“.

В случая падежът на втората вноска е 16.05.2022 г., а с връчването на насрещния иск „С. - К.“ АД изрично е обявило на К.ополучателя, че задължението му е предсрочно изискуемо. При това положение насрещният иск се явява доказан и основателен досежно претенцията за главница, а претенциите за лихви и неустойка следва да се отхвърлят на осн. чл.23 ЗПК. Възражението за прихващане на главницата с платените от Л. С. суми следва да се отхвърли, тъй като последният не е извършвал плащания по договора.

По разноските:

На основание чл.78, ал.1 ГПК Л. С. С. се полагат разноски за уважения иск по чл.26, ал.1 ЗЗД.

Съгласно чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв., на която се позовава пълномощникът на ищеца, адвокатът може да оказва безплатно адвокатска помощ и съдействие на материално затруднени лица. В договора за правна защита е отразено, че същата се предоставя безплатно. Съгласно чл.38, ал. 2 ЗАдв., в случаите по ал. 1, ако в съответното производство насрещната страна е осъдена за разноски, адвокатът има право на адвокатско възнаграждение. Този размер, съгласно чл. 7, ал. 1, т. 4 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения възлиза на 1000.00 лева за осъществено от адвокат Д. М. процесуално представителство.

Следва да се има предвид, че искът е неоценяем и възнаграждението на пълномощника не попада в хипотезата на чл.7, ал.1, т.1 от Наредбата, на която последният се позовава. Съгласно задължителната съдебна практика на ВКС /Определение №449 от 29.07.2015 г. по т.д. №1596/2015 г. на ВКС, I ТО, Решение №76 от 15.07.2015 г. по т.д. №888/2015 г. на ВКС, I ТО, Решение №72 от 02.08.2016 г. по т.д. №585/2015 г. на ВКС, II ТО и др./, когато съдържанието на договорната клауза, чиято нищожност се претендира, не касае основанието на вземането /престацията/ и длъжникът не отрича наличието на действително правно основание за претенцията на К.ора, а единствено реда и начина за определяне на вземането му или други уреждащи правоотношението елементи, част от несъщественото съдържание на

договора, искът за прогласяване нищожността на тази клауза следва да се счита неоценяем. Касае се за хипотези, в които от преценката за действителността на атакуваната договорна клауза, за К.ора не се заличава възможността да претендира вземането си от длъжника. Тоест при оспорване на отделни клаузи, когато договорът би могъл да се прилага между страните и без обявените за нищожни клаузи (и искане на обявяване на нищожност на целия договор не е предявено), искът е неоценяем. С оглед диспозитивното начало в процеса и доколкото адв. М. претендира адвокатско възнаграждение в размер по-нисък от минималния – 618.00 лева с ДДС, съдът следва да го присъди така, както е поискано. Освен адвокатско възнаграждение в полза на пълномощника на ищеца, ответникът следва да заплати на Л. С. С. разноските за държавна такса в размер на 85.96 лева.

Насрещният иск по чл.79, ал.1, вр. с чл.86, ал.1 СК е частично уважен, поради което на „С. - К.“ АД следва да се присъдят разноси съразмерно с уважената част от иска. Дружеството претендира разноси по този иск в размер на общо 2179.00 лева, от които адвокатско възнаграждение за адв. Хр. Н. в размер на 1210.00 лева. Направеното от адв. Д. М. възражение за прекомерност е основателно. Съгласно чл. 7, ал. 1, т. 2 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. минималното адвокатско възнаграждение при цена на иска 1491.33 лева е 449.13 лева. С оглед фактическата и правна сложност на делото по насрещния иск, съдът намира за справедливо адвокатско възнаграждение такова в размер близък до минималния или 500 лева. Така общият размер на разноските на „С. - К.“ АД по насрещния иск възлизат на 954.00 лева, от които на осн. чл.78, ал.1 следва да се присъдят 703,67 лева. По компенсация Л. С. С. следва да заплати на „С. - К.“ АД сумата от 617,71 лева.

На осн. чл.78, ал.3, с оглед цената на насрещния иск, в полза на адв. Д. М. следва да се присъдят разноси за процесуално представителство по чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв съразмерно с отхвърлената част от иска или 117,85 лева

Мотивиран от изложеното съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА за НИЩОЖНА основание чл.26, ал.1, от ЗД клаузата на чл.27 от Договор за К. № ***** от 16.03.2022 г., сключен между Л. С. С., ЕГН: *****, с постоянен адрес: гр. К., ул. ***** и „С. – К.“

АД, ЕИК: *****, със седалище и адрес на управление: гр. Ш., пл. *****, представлявано от Изпълнителния директор С. Т., като противоречаща на добрите нрави и Закона за защита на потребителите.

ОСЪЖДА Л. С. С., ЕГН: *****, с постоянен адрес: гр. К., ул. ***** да заплати на „С. – К.“ АД, ЕИК: *****, със седалище и адрес на управление: гр. Ш., пл. *****, представлявано от Изпълнителния директор С. Т. сумата от 1100.00 лева – непогасена главница по договор за К. № ***** от 16.03.2022 г., КАТО за сумата от 384.29 лева – възнаградителна лихва за периода от 16.03.2022г. до 27.03.2023г. и сумата от 7.04 лева – лихва за забава на просрочените плащания, считано от 16.04.2022 г. до датата на подаване на насрещния иск – 28.03.2023 г., ведно със законната лихва върху главницата за периода от депозирането на насрещната искова молба в съда до окончателното изплащане на сумата ОТХВЪРЛЯ НАСРЕЩНИЯ ИСК като НЕОСНОВАТЕЛЕН и НЕДОКАЗАН.

ОСЪЖДА Л. С. С., ЕГН: *****, с постоянен адрес: гр. К., ул. ***** да заплати на „С. – К.“ АД, ЕИК: *****, със седалище и адрес на управление: гр. Ш., пл. *****, представлявано от Изпълнителния директор С. Т. сумата от 617,71 – деловодни разноски по компенсация.

ОСЪЖДА „С. – К.“ АД, ЕИК: *****, със седалище и адрес на управление: гр. Ш., пл. *****, представлявано от Изпълнителния директор С. Т. да заплати на Д. В. М., адрес: гр. П., бул. *****, сумата от общо 735,85 лева – адвокатско възнаграждение, на основание чл. 38, ал.2 от Закона за адвокатурата, от 618.00 лева за процесуално представителство по първоначалния иск и 117.85 по насрещния иск.

ПРИСЪДЕНИТЕ в полза на ищеца разноски могат да се заплатят с пощенски запис, адресиран до Л. С. С., гр. К., ул. „Ген. Карцов“ №82, а тези в полза на пълномощника – по следната банкова сметка: IBAN: *****, титуляр: Д. В. М..

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Окръжен съд П. в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Сн.Д.

Съдия при Районен съд – К.: _____